

КАТАЛОГ
НА ЕМПИРИЧНИ И ДРУГИ ИЗСЛЕДВАНИЯ В ОБЛАСТТА НА
КРИМИНОЛОГИЯТА И КРИМИНАЛИСТИКАТА,
ИЗВЪРШЕНИ
ОТ БУРГАСКИЯ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ

ЦЕНТЪР ПО ЮРИДИЧЕСКИ НАУКИ

8001 Бургас, бул. „Сан Стефано” № 62

тел. 056 9009400;

e-mail: bfu@bfu.bg

Настоящият каталог е съставен по линия на Българската асоциация по криминология (БАК). Масивът с изследвания и публикации на преподаватели от Центъра по юридически науки при Бургаския свободен университет (БСУ) е част от цялостен масив на научните изследвания с криминологичен и сроден характер в България от края на XIX-ти век до момента (декември 2017 г.).

Съставител на каталога е проф. д.ю.н. Юлия Бояджиева (председател на БАК през периода 1991–2013 г.). Той е изготвен със съдействието на проф. д-р Байчо Панев и доц. д-р Светла Маргаритова-Вучкова.

АНОТИРАНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

1. Организираната просия като периферна проявна форма на организираната престъпност.....	1 стр.
2. Отношение на българските граждани към проявите на корупция.....	2 стр.
3. Индекс на престъпността в България.....	2 стр.
4. Ниво, структура, причини и противодействие на ромската Престъпност.....	3 стр.
5. Интегриране на ромите в българското общество.....	3 стр.
6. Възпитателни мерки за малолетни и непълнолетни правонарушители.....	3стр.
7. Версията като метод при разследването.....	3 стр.
8. Перспективи пред обучението по криминалистика.....	4 стр.

АНОТАЦИИ НА ИЗСЛЕДВАНИЯТА

1. Организираната просия като периферна проявна форма на организираната престъпност

Период на провеждане на изследването: 1993–1994 г.

Изследователски екип: проф. д-р Байчо Панев (ръководител), 35 студенти юристи от БСУ и 35 студенти педагози от Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски”.

Методика и изследвани проблеми: Изследването е проведено посредством пряко интервю на 1400 просяци в София и Бургас, извършено от студентите по методика, осигуряваща анонимност и достоверност. Отграничен е делът на просяците,

изпълняващи поръчение, от тези, които просят за себе си и семействата си. Изяснени са похватите на ръководителите на просешки гилдии и връзките на просията с проституция, измамно врачуване, кражби и други криминални прояви.

Резултати от изследването: Установено е, че 70% от просящите в София и Бургас “работят” за босове извън семейната среда. При опити за укриване в своя полза на част от придобитите суми 42% от просещите биват малтретирани от боса и помощниците му. За 37% от лицата (методиката не осигурява пълно разкриване) има основание да се предполага, че са ангажирани и в различни форми на престъпна дейност.

Реализация на резултатите от изследването: Изследователските резултати са съобщени на полицията и на благотворителни организации.

2. Отношение на българските граждани към проявите на корупция

Период на провеждане: 1995–1996 г.

Изследователски екип: проф. д-р Байчо Панев (ръководител), 35 студенти юристи от БСУ и 35 студенти педагози от СУ „Св. Климент Охридски”.

Методика и изследвани проблеми: Проучено е общественото мнение за разпространението и динамиката на корупционната престъпност в страната. Допитването обхваща всички региони. Задачи на изследването: установяване на промени в търпимостта на гражданите към явлението; популяризиране на резултатите с цел засилване на социалната резистентност срещу проявите на корупция.

Реализация: Резултатите от изследването са съпоставени с данни от пет минали проучвания по същата методика, извършени от Съвета за криминологически изследвания (СКИ) при Главната прокуратура на Народна република България. Установена е тревожна тенденция към намаляване на гражданската непримиримост към корупцията. Изследователските резултати са оповестени на научно-практическа конференция, проведена от БСУ през 1996 г., и са популяризирани чрез публикации.

Публикации: Панев, Б. Нови моменти в отношението на гражданите към проявите на корупция. – Юридически сборник. Том VI, изд. БСУ, 1996; още 10 публикации в пресата и научни списания през периода 1996–2000 г.

3. Индекс на престъпността в България

Период на провеждане: 1997–1998 г.

Изследователски екип: Съвместно изследване на фондация “Отворено общество”, Бургаски свободен университет и МАП. **Участници:** доц. д-р Петър Чобанов (ръководител), проф. д-р Байчо Панев, Валентин Енчев, проф. д.и.н. Васил Манов, Д. Пушкарров, Динко Кънчев, Петър Хаджилалов, доц. д-р Светла Маргаритова-Вучкова, С. Желев.

Методика и изследвани проблеми: Чрез представителна за страната виктимологична анкета и чрез 100 експертни оценки на висококвалифицирани специалисти са установени обемът и структурата на скритата (нерегистрираната) престъпност през 1997 г. Чрез съпоставката на изследователските данни с тези от полицейската регистрация са определени коефициентите на скритост при различните видове престъпни прояви.

Реализация на резултатите от изследването: Изследователският доклад, съдържащ и система от предложения, е изпратен на Народното събрание, Президентството, Министерския съвет, на министерства и организации, имащи отношение към превенцията и контрола над престъпността.

Публикация: Индекс на престъпността в България (авторски колектив). С., 1998, 141 с.

4. Ниво, структура, причини и противодействие на ромската престъпност

2002 г.; колектив с ръководител проф. д-р Байчо Панев; публикации във ведомствени издания; резултати от изследването са представени на семинар на Българската асоциация по криминология, октомври 2003 г.

5. Интегриране на ромите в българското общество

2003 г.; колектив с ръководител проф. д-р Гр. Велев; разработена е програма за социално интегриране на ромите.

6. Възпитателни мерки за малолетни и непълнолетни правонарушители

Година на провеждане: 2010–2011 г.

Изпълнител: доц. д-р Светла Маргаритова-Вучкова.

Методика на изследването: документно проучване на досиетата на настанените в Социално-педагогическия интернат (СПИ) в с. Лик – 51 лица, и във Възпитателното училище-интернат (ВУИ) в гр. Ракитово – 90 лица (решения на местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, характеристики на инспекторите от детски педагогически стаи, социални доклади); 221 съдебни решения на 64 районни съдилища, постановени в периода 2005–2010 г. на основание Закона за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните; първична информация от проведената комплексна проверка през 2009 г. на всички СПИ и ВУИ от страна на Държавната агенция за закрила на детето, МОАМН и Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Разработени проблеми: Направен е анализ на понятието „противообществена проява“ и на характера на особеното производство по налагане на възпитателните мерки по настаняване във ВУИ и СПИ. Анализирани са съдебната практика по настаняване на малолетните и непълнолетните във ВУИ и СПИ и съответствието на закона и практиката с Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и на Европейския съд по правата на човека.

Реализация на резултатите от изследването: Изготвени са препоръки във връзка с изработването на превантивната политика по отношение на малолетните и непълнолетните с отклоняващо се поведение. Подготвен е хабилитационен труд за придобиване на академичната длъжност „доцент“ (2011 г.).

Публикация: Маргаритова-Вучкова, Св. Възпитателни мерки за малолетни и непълнолетни правонарушители. С., „Сибир“, 2011; Насоки на реформата в превенцията на правонарушенията на малолетни и непълнолетни. – В: Превантивната политика и съвременната престъпност (Материали от научна сесия, посветена на 25-годишнината от създаването на Българската асоциация по криминология). С., изд. БАК, 2012.

7. Версията като метод при разследването

Изследовател: гл. ас. д-р Христо Павлов.

Методика на изследването: Необходимата емпирична информация е събрана чрез анкетна карта, съдържаща 14 въпроса. Анкетното проучване е проведено през периода март–април 2013 г. на територията на Областните дирекции на МВР – Бургас,

Сливен и Ямбол. Анкетирани са 92-ма разследващи полицаи, което представлява повече от една втора от общия брой на разследващите полицаи на територията на трите областни дирекции. 6,5% от анкетираните са на длъжност „младши разследващ полицай”, 41,3% – на длъжност „разследващ полицай”, 52,2% са старши разследващи полицаи. По-голямата част от анкетираните лица – 59,8%, има придобит стаж между 5 и 10 години, 25% – до 5 години, 15,2% – над 10 години. Извадката е излъчена непреднамерено, така че да се постигне репрезентативност на получените данни и да се осигури възможност за обосновано екстраполиране и обобщаване на извлечената информация за цялата генерална съвкупност.

Изследвани проблеми: Направена е обща характеристика на версията: същност на понятието; видове версии; разграничаване на версията от други понятия; значение на версиите за процеса на разследването. Проучени и разработени са особеностите на мисловния процес при работа с версии с акцент върху психологическия, логическия и евристичния аспект на процеса по изграждане и проверка на версии. Направен е анализ на следствените версии в процеса по разкриване на обективната истина при разследването: проблеми на прехода от вероятност към достоверност; модел на процеса по изграждане и проверка на следствени версии; принципи и основни правила за построяване и проверка на следствените версии.

Реализация на резултатите от изследването: Направен е анализ на положителните страни и слабостите на практиката по изграждане и проверка на версии по разследване на престъпления със съответни препоръки. Предложена е практико-приложна система от различни по вид и сложност казуси за подпомагане дейността на полицията и прокуратурата. Разработен е софтуерен продукт „компютърна информационна система от ситуационни схеми” в помощ на разследващия орган за бързо и ефективно разкриване на извършителите на престъпления.

Резултатите от изследването са използвани при подготовката на дисертационен труд за придобиване на образователно-научната степен „доктор” по криминалистика, защитен пред научно жури при ЮФ на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър”, научен ръководител проф. д.ю.н. Йонко Кунчев, 2013 г.

Публикации: Павлов, Хр. Версията като метод при разследването. Бургас, „Диамант”, 2014, 210 с.; Павлов, Хр. Етапи на познавателния процес по изграждане на следствени версии. – Юридически сборник. Том XVII, изд. БСУ, 2009; Павлов, Хр. Разграничаване на следствената версия от близки понятия. – Годишник на БСУ. Том XXIII, изд. БСУ, 2010; Павлов, Хр. Значението на следствените версии за процеса на разследване на престъпления – Правна мисъл, бр. 3, 2010 и др.

8. Перспективи пред обучението по криминалистика

Изследовател: гл. ас. д-р Христо Павлов.

Резултати от изследването: Разработени са въпросите на организацията и провеждането на практически занятия по криминалистика. Представени са 4 софтуерни продукта: „Система от престъпни ситуации”, „Логически задачи по криминалистика”, „Ситуационен анализ” и „Казуси – разкриване и разследване на престъпления”, в помощ на обучението по криминалистика.

Публикация: Павлов, Хр. Перспективи пред обучението по криминалистика (методическо пособие). Бургас, изд. БСУ, 2017, 60 с.